

Својевремено је Весна Пешић, може бити и пре петнаестак година, рекла да је једна од значајнијих карактеристика нашег политичког миљеа – догађајност. Догађајност је заправо стање које карактерише привидно висока учесталост надовезујућих догађаја.

Међутим, ниједан од тих догађаја нема суштински значај, односно не доноси ништа ново. У мору такве догађајности, бавећи се углавном неким другим стварима, понешто од „правих“ догађаја, оставши у сенци, остаје неприметно за многе посматраче наших прилика.

Елем, чини се да су све могуће велике дилеме у вези са националним питањем, државним питањем, али и будућношћу Србије и Срба, некако остале иза нас. Док је владао и био неприкосновена власт, Коштуница је пропустио да барем отпочне стратешко утврђивање правца и циља ове државе и српског народа. Својим чињењем и нечињењем, својом индоленцијом, несналажењем, неодлучношћу... штагод и коликогод, добрано је помогао да Србија, са својим државним и националним питањем ускочи у колосек који је само један. Реч је о евро(атланским) интеграцијама, доминирајућој владивини ДС, евроентузијаства, са свим и свачим што та опција собом носи. Међутим, све примедбе, било опште или конкретне, депласиране су због своје непродуктивности. Наиме, са или без примедби, слагали се ми или не, у том смо возу који се не враћа, иде само у једном смеру. Па ако је већ тако, ако нам повратка нема, или делотворног преиспитивања нема, прагматично би било да видимо како и шта треба учинити да нам та вожња не ствара проблеме. То практично значи да је, по нашем суду, пред Србијом највећи изазов и тест зрелости њеног друштва. Реч је о суочавању са две пресуђујуће чињенице од којих зависи нормализација живота и наших свеопштих процеса и прилика.

Прво суочавање је у вези са Косовом и оно мора да пође од чињенице да је 17. фебруар 2008. године донео нову реалност, пред којом немамо права да жмуримо. Србија, без икаквог врдања и пренемагања речено, није иста држава пре и после тог датума. Косово су признале неке државе, не безначајне државе. Тамо су инсталиране трупе НАТО и УН администрација коју контролише НАТО. НАТО је подржао независност коју је претходно инсталирао, што јесте логично, али је претходно дубоко неправедно, међутим, та неправда не мења објективно стање ствари. Дакле, стратешка одлука се у том контексту мора донети, и она не треба да буде таква да се време мери од тог и после тог датума, али мора поћи и од чињенице да од кукања и претњи о непризнавању нема много користи. И регион, и Европа, цео свет, а пре свега ми, требало би да имамо интерес да тензије спласну, да се нормализујемо у односима и сарадњи и да покушамо да превазиђемо неке проблеме, ако већ нисмо знали да их решимо. Косовски циклус, као тема свих тема, једноставно не може више да буде приоритет Србије, јер Србија више на то пресудно утицати не може и свако ко тврди супротно не говори истину. Да ли је тако морало да буде, да ли је неко због тога одговоран, да ли некима због тога треба да суди

Суочавање с будућношћу

Пише: Славко Живанов
недеља, 06 јул 2008 11:55

и правосуђе и историја, сасвим су друга питања, али одговори на та питања никако не могу да промене генерално стање ствари. Чиста утопија је веровање да се ствари могу вратити на 16. фебруар, зато што је илузија то да се време може вратити, односно да се политичке прилике могу довести на ниво оних из 1998, 1990/1, '87, '74 или много раније. Можда је то суочавање некима болно, али коначно и Срби морају да уваже примат рационалног над емоционалним, или да се спреме да опет плаћају цену погрешних одлука.

Друга стратешка одлука у вези је са спознајом да је Србија све ратове у деведесетим годинама прошлог века изгубила. Ко је и колико крив, ко је први почео, ко је шта радио или није радио, важна су питања, али она, као и она о Косову, никако не могу променити тачан закључак о томе да је Србија све те ратове изгубила. После ратова - тако је одувек било и тако ће увек бити - зна се шта следује победницима или победнику, а шта онима који рат изгубе. После рата губитници су криви за све, па и за оно што нису учинили, а победници нису криви ни за шта, па ни за оно што су учинили. Над тим можемо ридати, али би паметније било да то разумемо као некакву истину. Наш потез би требало да буде усмерен ка избегавању таквога положаја, и без икакве намере да правимо паралелу са неким нашим суседима након Другог светског рата, требало би, и паметно би било, да Србија постане чланица победничке коалиције. То не мора да буде НАТО, али најмања задовољавајућа форма неке асоцијације била би Европска унија. Прагматично би било да се престројавањем што пре изместимо са овог брисаног простора на који смо допузали и да превазиђемо статус ратног губитника, јер се тим статусом нико нормалан и паметан дичио не би, кад већ алтернативу немамо.

Наравно да људска права и слободе треба да се поштују, наравно да економија треба да буде јака, а стандард висок. Свакако да културни садржаји треба да буду примерени времену у којем живимо. Наравно да морамо бринути о свом суверенитету и интегритету, свом правном систему, заштити грађана, социјалној политици, здрављу нације и грађана... Наравно да морамо постати хумано друштво, политички самосвесно, образовано... Али, пре свега тога, морамо бити реални, морамо се пробудити и морамо престати да маштамо, или да се понашамо као деца негујући нереалне амбиције. Пред нама су ова суочавања и пре или касније ће на њих доћи ред. Ако нешто непријатно не можеш избећи, боље је да не оклеваш. Страшно је и незрело то што то наше оклевање да се са тим суштински суочимо није маневар за добијање времена, него штеточинско губљење времена. Ако одлука не може бити друкчија, онда је боље да са тим почнемо да живимо, него да пред тим затварамо очи. Одлагање суочавања је мучење, додатна бол која црпе потенцијал за опоравак. И за државу и друштво је важно да око тога обезбедимо национални консензус, јер ће нам романтизам донети још веће проблеме, несрећу и јад. Време у којем смо могли да се друкчије одредимо је протраћено. Можемо наставити да и даље траћимо садашњост, али тиме губимо лепшу будућност. Можда ми никада нећемо бити досадна земља, али, чини се да је та забава много скупа.

30. јуна 2008.